

Kaksi tulevaisuuden miestä.

I. Jeesus.

Käsitykseni maailman suurista uskonnoista eroaa hieman aikamme vertailevan uskontotieteen tutkijoiden yleisesti omaksumasta näkökannasta. He tosin tunnustavat uskontojen keskeisen oleellisen samankaltaisuuden ja myöntävät niillä olevan yhteisen alkuperän, mutta heidän mielestään on tämä alkuperä ihmisen tietämättömyydessä, hänen arkuudessaan ja pelossaan luonnonvoimien edessä, hänen mielikuvituksessaan ja moraalisisessa tajussaan.

Minunkin mielestäni saavat suuret uskonnot alkunsa samasta lähteestä, mutta tämä lähde ei ole ihmisen tietämättömyys, vaan päinvastoin hänen tietonsa. Niiden alkuperänä on ihmisen jumalsyntyinen äly. Minulle opettavat idän ja lännen uskonnot samaa kuin tulevaisuuden uskonto.

Jokaisella suurella opilla on ollut ensimmäinen julistajansa eli perustajansa. Hän on persoonassaan edustanut ajan henkistä kaipuuta ja antanut samalla kertaa sille ratkaisun; ja koska ihmiskunnan henkinen tarve kaikkina aikoina on ollut ja on sama, on ratkaisukin yksi ja sama, vaikka sen esittämismuodot ovat vaihdelleet eri aikoina ja eri kansojen keskuudessa.

On itse asiassa kamala vääryys syyttää näitä sukukuntamme uranuurtajia niistä järjettömyyksistä, joita sittemmin, jonkin aikaa heidän esiintymisensä jälkeen, on tarjottu ihmisille uskonnon nimessä, ja on ehkä kestävä kauan, ennenkuin uskonnolliset yhdyskunnat ovat lopullisesti kuitanneet velkansa, jonka ovat hankkineet vääristelemällä ja tulkitsemalla väärin tai tyystin syrjäyttämällä niitä oppeja, joita alunperin julisti heidän kunnioittamansa ja jumaloimansa uskonnon perustaja.

Kaksi suurinta opettajaa, jotka ovat pyhittäneet läsnäolollaan maailma parkaamme, ovat Jeesus ja Buddha. Heidän suuruutensa ei ole ainoastaan ainutlaatuisen puhtaassa elämässä, hengen voimassa ja luonteen jaloudessa, vaan myös siinä vaikuttavassa testamentissa, jonka he yksinkertaisissa ja syvällisissä viisaussanoissaan jälkeensä jättivät.

Kirkko on tehnyt Jeesuksesta herkkämielisen, käsittämättömän jumalan, mutta kun luen evankeliumeja oman järkeni valossa, on hän minusta valistunut ihminen ja todellinen järjen apostoli. Sitä ennen hän oli minulle käsittämätön, jumalallinen näyttelijä, jonka „tosi-ihmisyyden“ kanssa minulla ei ollut mitään tekemistä, mutta nyt hän muuttuu ystäviksi ja veljeksi, ollen samaa luontoa kuin minäkin, vaikka äärettömän paljon viisaampi, kokeneempi ja lujempi. Mitä oli hän muuta kuin ihminen kaikessa järkevässä yksinkertaisuudessaan, kun hän polvistuneelle nuorukaiselle lausui nuo merkittävät sanat: „Miksi kutsut minua hyväksi? Ei kukaan muu ole hyvä kuin Jumala yksin.“ Hänen etevämmyytensä ei ole minulle enää selvää ja

yhdentekevää, vaan se antaa minulle parhaimman lupauksen omasta tulevaisuudestani: „Tekin tulette tekemään niitä tekoja, joita minä teen.“

Yhtä yksinkertainen ja syvällinen on Jeesuksen oppi. „Jumala on henki“, sanoi hän (Joh. ev. IV, 24), ja Johanneksen ensimmäisessä epistolassa selitetään jumala-käsite tavalla, joka itseasiassa tulkitsee saman totuuden uusin sanoin. Siinä sanotaan: „Jumala on rakkaus“ (IV 8). Mitä on näet rakkaus? Kun kaksi ihmistä rakastaa toinen toistaan, ovat he yhdistetyt näkymättömin sitein, jotka pakottavat heitä elämään enemmän tai vähemmän sopusoinnussa, aivankuin olisivat yksi ajatus ja yksi tahto, sillä rakkaus on yhteenliittävä voima. Universaalinen rakkaus on johdonmukaisesti se voima tai elämä, joka liittää kaikkia eläviä olentoja toisiinsa ja sitoo ne yhdeksi, suureksi kokonaisuudeksi, eli toisin sanoen: Jumala on maailmankaikkeuden yhdistävä elementti, se ykseys, joka on ilmennysten moninaisuuden perustana, voimien voima, myriaadien muotojen takainen salattu Henki.

Lähinnä Jumalaa Hengen puhtaimpana („rakkaimpana“) ilmennysmuotona maailmankaikkeudessa on siinä vaikuttava Valo eli Järki¹⁾). Jeesus nimittää sitä senvuoksi uskonnollisella kielellään „Jumalan Pojaksi“, ja Alkuhenki itse edustaa siis „Isää“. Jeesus nimittää tätä valoa myös „Ihmisen Pojaksi“ tarkoittaen ihmisessä ruumistunutta järkeä.

Järjellä on siis kaksi aspektia: Maailman järki (Jumalan Poika), puhdas, himmenemätön valo, jumalallisen rakkauden täydellinen kuva, ja toiselta puolen ihmisen yksilöllinen järki (Ihmisen Poika), ruumiin pimeyteen verhottuna ja sen aistillisuuden himmentämänä. Nämä kaksi ovat kuitenkin olemukseltaan yhtä ja samaa.

Jumalsyntyisen järkensä kautta on ihmisellä välittäjän asema Jumalan ja maailman ykseyden ja moninaisuuden välillä. Ihmisen tosi elämä on järjessä, joka opastaa häntä kaikkea yhdistävään rakkauteen, ja Jeesus nimittää tätä elämää Jumalan valtakunnaksi eli taivaan valtakunnaksi, missä Isä on. „Jumalan valtakunta on teissä (Luukk.ev. XVII, 21). Ei kukaan tule Isän (rakkauden) luo muuten kuin Pojan (järjen) kautta; ken vihaa järkeä, vihaa rakkauttakin (Joh. ev. XIV, 6 ja XV, 23).

Jeesus on itse vaeltanut kaitaa tietä ja kulkenut ahtaan portin kautta, joka johtaa taivaanvaltakuntaan, ja senvuoksi hän sanoo opetuslapsilleen: „Seuratkaa minua,,. Ken ei ota „ristiään harteilleen,, ja seuraa häntä, ei ole hänen opetuslapsensa, eikä hänen arvoisensa (Luuk. ev. XIV 27 y.m.). Jeesus on saavuttanut rauhan, mikä vallitsee Jumalan valtakunnassa, ja elänyt sen autuudessa, ja koko hänen elämäntyönsä on näyttää ihmisille tie samaan onneen. Hän ei nimitä itseään aiheettomasti „hyväksi paimeneksi“.

---

¹⁾ Uusplatoonikkojen ja Johanneksen evankeliumin Logos eli Sana, „joka oli Jumalan luona, ja Jumala oli se Sana“ (Joh.ev. I, 1). Jumala on maailmanjärki ilmenemättömänä eli levossa; sana on järki toimivana; ne kaksi ovat tietysti yhtä. Sanan, järjen, kautta on kaikki luotu (1, 2), kaikki on olemassa järjen kautta. Tämä on puhdasta panteismia, mutta ei luonnon jumaloimista.

Hänen opetuksensa todellisen elämän tiestä on perin yksinkertainen ja selvä. Hän julistaa järjen sanomaa. Elämä, jota ihmiskunta yleensä viettää, hän sanoo, on kuin lavea tie, jota on helppo ja mukava vaeltaa; mutta tosi elämä vaatii aluksi oman (alemmman) minuuden uhraamista ja kieltämistä. Ennenkuin ihminen voi saavuttaa tätä uutta elämää ja ikäänkuin „uudestisyntyä“, on hänen etsittävä, kaivattava ja haluttava sitä. Jeesus kehoittaakin veljiään etsimään sitä (Matt. ev. VII, 7 y.m.). Voimmehan sanoa hänen kääntyneen erikoisesti nuorten puoleen, jotka eivät vielä ole langenneet maailman viettelyksiin, kun hän lausuu nuo mullistavat sanat: „älkää huolehtiko ruuastanne, juomastanne ja pukimistanne . . . vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu tulee teille itsestään“. (Matt. ev. VI, 25-34).

Järjen ääntä totellen on ihmisen oltava passiivinen alemman luonnon houkutuksille. Tämä viettelee vihastumaan. Jeesus sanoo: „Älä vihastu“. Se houkuttelee hekumalliseen nautintoon. Jeesus sanoo: „Älä katso naista häntä himoitaksesi.“ Se houkuttelee valheeseen. Jeesus sanoo: „Älä vanho. Puheesi olkoon yksinkertainen kuin totuus, jaa, jaa, tai ei, ei“. Se viettelee ylpeyteen, ylimielisyyteen ja koston. Jeesus sanoo: „Älä asetu häijyn tuomariksi, älä vastusta pahaa, älä ota hänen rangaistustaan omaan käteesi“. Se houkuttelee itsekkyyteen ja etsimään persoonallista onnea itselle, ystäville, omalle kansalle toisten onnen kustannuksella. Jeesus sanoo: „Kaikki olette veljiä. Rakastakaa niin vihamiestänne kuin ystäväänne“. (Matt. ev. V).

Tosi elämä on siinä, että ihminen tunnustaa ja „palvoo“ maailmankaikkeuden tosi Jumalaa, järkeä, „ylentämällä Ihmisen Pojan“ (Joh. ev. III, 14) ja uskomalla järkeen omassa sisässään. Silloin hän pääsee Pojan ja Isän luo, muuttuu täydelliseksi ja armeliaaksi niinkuin taivaallinen Isänsä on (Matt. ev. V, 48; Luk. ev. VI, 36) ja voi sanoa itsestään kuin Jeesus: „Minä ja Isä olemme yhtä“ (Joh. ev. X, 30 y.m.). Oli hetkiä, jolloin Jeesus tunsu itsensä siinä määrin Jumalan hengen täyttämäksi, että hän puhui Jumalan Pojasta eli maailman järjestä ensimmäisessä persoonassa (kuten melkein koko Johanneksen evankeliumissa) – ja totisesti ihmisellä on oikeus puhua sillä tavalla, kun hänen järkensä on niin yhtynyt jumalalliseen järkeen, etteivät ne enää ole kaksi, vaan yhtä!

Jeesuksen julistama totinen elämä on juuri se „totuuden tieto“, jota tulevaisuuden uskonto on julistava. Senlaatuinen ajatuksenjuoksu ei suinkaan ollut outoa Jeesukselle itsellekään. Hän sanoo itsestään: „Sentähden olen syntynyt ja tullut maailmaan, että tunnustaisin totuuden“ (Joh. ev. XVIII, 37). Opetuslapsilleen Jeesus lupaa, etteivät he vaella pimeydessä, vaan saavat elämän valon“ (Joh. ev. VIII, 12), että he „tulevat ymmärtämään totuuden“ (Joh. ev. VIII, 32) ja että totuuden henki on heille kaiken opettava (Joh. ev. XIV, 16, 17, 26).

Pappien erehdys on aina ollut, että he ovat tahtoneet saarnata totuutta, ennenkuin ovat sitä tunteneet; että he ovat tahtoneet omata totuuden, ennenkuin ovat täyttäneet sen saavuttamisedot. Ja kirkkojen kohtalokas erehdys on ollut siinä, että

ovat luulleet omistavansa totuuden, kun heillä on ollut hallussaan tieto tiestä, joka johtaa totuuden löytämiseen, – ja sitten ovat kadottaneet tienkin näköpiiristään.

On, kuten Jeesus sanoi: „Voi teitä lainoppineet, sillä te olette saaneet ymmärtämyksen avaimen, itse ette menneet sisälle ja eväätte pääsyt niiltä, jotka sisään tahtoisivat“ (Luk. ev. XI, 52). Mutta aika on nyt tullut, että profanum vulguskin on saanut „avaimen“ käteensä ja, käyttääksemme Jeesuksen sanoja, „itse tuomitsee, mikä oikein on“ (Luk. ev. XII, 57).

(Jatk.)

Pekka Ervast.

(Framtidens religion, 1900).

Suom. J. K. S.

(Ruusu-Risti 1932 Syyskuu N:o 7, s. 222-226)